

PE MARGINEA UNUI PALMARES

SCRIU CITTORII

SCENA AMATORILOR

Arta neprofesionistă a fost intens încurajată, amplu dezvoltată și perfid absolutizată în regimul comunist. Era un mod subtil al guvernanților de a-i șantaja pe creatorii profesioniști, o formă indirectă de a le transmite acest mesaj categoric: dacă nu vă conformați, va putem oricând înlocui, arta se poate face fără voi, întrucât întregul popor creează! Numai că prezumția privind conformismul artiștilor amatori nu s-a dovedit întotdeauna întemeiată. Arta acestora avea două surse fundamentale: realitatea și creația profesionistă. Cum realitatea se arăta aceeași pentru toată lumea, sumbră, opresivă și fără orizont, era imposibil să minți, iar cei care mințeau se vedeau izolați, sancționați și rămași fără audiență. Cât privește sursa profesionistă, este evident că amatorii căutau modele autentice în zonele neconformiste, pentru că numai acestea captau interesul publicului. Așa că, la un moment dat, arta amatoare nu mai constituia o alternativă valabilă pentru autoritățile culturale. Ideea de a-i amesteca pe profesioniști și pe amatori în același program cultural și a-i cântări cu aceeași măsură s-a dovedit nu numai neproductivă (din pricina protestului legitim al profesioniștilor și a refuzului concurenței profesioniste de către amatori), dar și periculoasă pentru soarta programului: „virișii” neconformismului au început să circule, prin contaminare, de la unii la alții, punând în pericol marea minciună comunistă. Așa se face că, spre sfârșitul deceniului opt, arta amatoare devenise aproape la fel de antipatică paznicilor ideologici ca și cea profesionistă.

Deprecierea creației neprofesioniste s-a ivit nu în decembrie 1989, cum cred unii, ci mult înainte, când cultura oficială s-a trezit fără susținători în „masă” și compromisă de înșiși cei mențiți s-o promoveze „de jos”. Ulterior, grijiile materiale, lipsa de bani, preocuparea publicului aproape exclusiv pentru spectacolul politic, eclipsa generală a culturii au accentuat decăderea artei amatorilor.

Și totuși, în acest context deloc prielnic, există spirite pătimașe, oameni care nu vor să cedeze în fața împrejurărilor rele, care nu acceptă disoluția și apatia. Am întâlnit la Macea, în județul Arad, astfel de oameni care, în frunte cu primarul comunei, refuză să depună armele – poate sună pompos armele, mă rog, instrumentele artei actricești – și insistă cu cerbicie să continue niște tradiții ale căror rădăcini precedă cu mult epoca realismului multilateral zgomotos. I-am întâlnit din nou, la Tulcea, în cadrul unui Festival-concurs internațional de teatru neprofesionist, numit „Tragos”. Ei fac parte din grupul de teatru „Altar” (Tulcea), condus de Nelu Serghei, regizor și organizator al festivalului, din grupurile „Atelier” (Macea), „Sganarelle” (Pitești), „Eveniment” (București), sau din Teatrul studentesc „Ludic” (Iași), deținător al celor mai multe premii la actuala ediție: pentru spectacolele **Regele moare** de Eugen Ionescu, **Conu Leonida față cu reacțiunea** de I.L. Caragiale, pentru regia ambelor spectacole, datorată lui Aurel Luca, pentru interpretare masculină și feminină. Un premiu de performanță artistică a luat și Atelierul Cultural „Kava” (Budapesta) pentru spectacolul **Povestea lui Kullervo** după Paavo Haavikko, inspirat, la rândul său, de epopeea națională finlandeză „Kalevala”.

Ce a demonstrat acest festival? Că există încă (și poate din ce în ce mai puternic) un simț ludic, o pasiune pentru teatru, mai ales în rândul tinerilor, ceea ce dovedește că histrionismul „de masă” nu poate fi nici învins, nici eliminat.

Teatrul, în toate formele sale de manifestare, mai are adepți, susținători și practicanți înverșunați. Nici vorbă să dispară, cum se crede...

DUMITRU SOLOMON

STIMATĂ REDACȚIE

Mă numesc Camelia Chelaru, sunt studentă la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca și mă număr printre cititorii fideli ai revistei „Teatrul azi”, revistă pe care însă o procur destul de greu.

Fiind o spectatoare pasionată, m-am gândit să fructific experiențele unice pe care le trăiesc seară de seară la teatru, așa că am notat câteva impresii în legătură cu spectacolul **Nunta**, care a deschis această stagiune la Cluj, și simt că aș vrea să le împărtășesc cuiva. V-am ales pe dumneavoastră.

Spectacolul (...) a reprezentat un adevărat eveniment. **Nunta**, pusă în scenă de regizorul Mihai Măniuțiu, întrunește toate calitățile unui spectacol modern, propunând o viziune fascinantă asupra păcatului originar. Mitul primordial e cunoscut de toată lumea, așa că regizorul reduce numărul replicilor, lăsând să vorbească muzica, dansul, culorile. Cuvintele sunt înlocuite de sugestii vizuale.

Nunta este un spectacol sincretic: minunatele costume create de Doina Levița contrastează cu griul sobru al decorului imaginat de Horațiu Mihaiu și cu negrul marionetelor care aduc în scenă fiorul morții. E aici un dialog al culorilor care se îmbină cu mișcarea scenică și cu muzica de factură populară. Dansul combină folclorul autohton cu elemente de ritual elin, având rol purificator – prin suferințele îndurate și prin moarte OMUL își limpezește sufletul.

Regizorul recurge la soluții originale pentru ilustrarea actului procreării și a ideii de mortalitate, a începutului și a sfârșitului vieții. Între ele stă OMUL, alungat din Eden, OMUL a cărui gamă de sentimente contradictorii e magistral evidențiată: la început omul se rușinează, apoi, îndoit de povara vieții, imploră – dar Dumnezeu îl stigmatizează, aruncându-i o pălărie împodobită cu două coarne, simbol al păcatelor sale. Urmează revolta și în cele din urmă resemnarea. Omul acceptă că e muritor și învață să lupte, căutând să-și aline singur durerea. Și, temător, descoperă muzica. Ea îl ajută să uite, îl înobilează.

Jocul actorilor se împletește armonios, gravitând în jurul personajului interpretat fără cusur de Dorin Andone, personaj modelat în mai multe ipostaze: de Dumnezeu, de Diavol și Femeie, de Om.

Finalul piesei e impresionant: în mijlocul scenei pustii, mărginită doar de niște uluci, particularul devine general – omul își plânge destinul, rupând barierele timpului. Dar Dumnezeu se pare că l-a uitat.

CAMELIA CHELARU